

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

velut malefici et maguz qui in virtute demonis facere mirabilia. Et valde est mirabile vnde moti fuerint iudei dicere hec xpo. Et est dicendum quidam non credebant xpm hec fecisse in virtute demonis. nullus enim signum apparebat de hoc. h. tñ agitati stimulis inuidie non considerant an dicerent verum vel falsum. duz tñ aliquo modo possent viciare miraculū. vnde Crisostomus. Inuidia non querit quid dicat. sed solum ut dicat. Itē nulla inquit malicia ē peccato inuidia. adulter in breui complet peccatum suum. inuidus autē nunquam quiescit. h. sic scarabei nutriunt stercore ita inuidi aliorum infortunij. et ideo h. Remigius. solo odio moti et inuidia nihil sordidius inuenientes quod obicerent domino. dixerunt quod in beelzebub esset demonia. Vnde nota quod in ista stulticia peccato peccauit grauius scilicet in spiritum sanctum h. quod dicitur in Mat. quia resisterunt veritati quam tñ cognoscebant. et ideo saluator aggravat peccatum eorum ut patet h. Mat. et Mat. in isto loco. vbi dicit quod quicumque dixerit contra filium hominis remittet ei sed quicumque dixerit verbum contra spiritum sanctum. contra id quod spiritus sanctus apte cordi demonstrat non remittit ei nec in hoc seculo nec in futuro. Deinde ponit quod aliqui non tñ deuiabant sed querebant experimentum miraculi: Et alij temptantes: cum tñ scriptum sit non temptabis dominum deum tuum: signum de celo querebant: quasi dicerent nescimus in qua virtute operis mirabilia. sed si aliud mirabile signum in celo feceris. sicut moyses colupnam ignis in aere. Josue vero fecit solem stare immobile. Helias autē fecit ignem de celo descendere ad combustionem inimicorum suorum. Ezechias fecit solem retrocedere. si aliud inquirunt sicut istis feceris tunc credemus quod diuina virtute mirabilia facias. sed quia ipsi non desiderabant signum ut ex hoc crederent. sed magis ut delectarentur in nouitate mirabilium. ideo non dedit eis signum in celo. Secunda pars.

Secundo cum dicit. Ipse autē ut vidit. declarat ineffabilem sapientiam christi. per quam omnes dicit calumias. Et tria facit. primo tangit vnum quod est diuinitatis argumentum ex quo potest satisfieri his qui petebant signum de celo: Ipse autē ut vidit cogitationes eorum dixit eis: quia enim opinio eorum ut dicit Crisostomus. valde erat irrationabilis. quod in beelzebub esset demonia. Ideo pharisei metu multitudinis non audebant diuulgare. sed in animo suo vertebant. dominus autē ut ait Hieronymus. non ad dicta sed ad cogitata respondit. ut vel sic compellerentur credere potentie eius qui cordis videt occulta. hoc enim non potest demon nec aliqua creatura. Heb. 4. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. nec est vlla creatura inuisibilis in aspectu

Sermo

eius. Secundo quoniam omnibus mansuete ostendit christus quod non esset demonem in virtute demonis. sed virtute divinitatis. Prima ratio sumitur ex his que apparent in comitatibus hominum et est talis omnis civitas hominum inter se divisa non potest durare siue sit civilis et politica ut est regnum. siue fuerit iconomica quoniam est regimen domus et familie. constat autem quod diabolus habet regnum suum. ergo si divisio est in regno eius. ut potest quod alter alterum eiciat tunc certe regnum tale stare non poterit sed hoc est falsum. manet ergo regnum diaboli. imo maximam partem habet in hominibus. ergo sequitur quod in virtute demonis non eicio demonia hoc est ergo quod dicitur: omne regnum: ubi habes civitates politicas. Et: in seipsum: hoc est seipsum: divisus desolabitur et domus: ubi habes civitatem iconomicam si fuerit supple divisas contra aliam domum: supra domum cadet: ita ut utraq; vadat in ruinam. Nam ut dicit Salustius. sic concordia parve res crescunt. ita discordia maxime dilabuntur. Et addit ad propositum: Si ergo sathanas in seipsum divisus est: quod contingit si alter alterum eicit: quomodo stabit regnum eius: certe stare non poterit. hoc autem totum sequitur: quia dicitur: impudenter et sine ratione: in beelzebub eicere me demonia. Secunda ratio est talis. non sum ego minoris virtutis quam apostoli mei quibus ego dedi virtutes eiciendi demones sed vos creditis quod divina operentur virtute. quoniam nunquam imposuistis eis quod eicerent in beelzebub. ergo in virtute dei etiam ego eicio demonia. hoc est ergo quod dicitur interrogacione racionando: si autem ego in beelzebub eicio demonia ut dicitur: filii vestri. et apostoli mei nati ex vobis: in quo eiciunt quod si dixeritis in beelzebub. quare ergo non coluntiamini opus eorum. Si vero dixeritis quod in virtute dei hoc idem de me debuisset sentisse. et certe verum est quod in virtute dei eiciunt apostoli demones: id propter hanc ipsam virtutem quam habent divinitus: ipsi iudices vestri erunt: quod sicut per istam virtutem demones eiciunt. ita per eandem vos demonios iudicabunt in damnationem. promissit enim christus apostolis. sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israel. si enim apostoli habent virtutes super angelicos spiritus. multo plus super homines. Cor. 6. Nescitis inquit apostoli. quoniam angelos iudicabimus. quod magis secularia. Vel ut dicitur Beda et Hieronymus. filios eorum appellant exorcistas illius temporis. Nam salomon videlicet dicit Ioseph. propter suam sapientiam adinvenit quodam carminum pauca verba continentia et quosdam caractares quos faciebat sculpi in gemmis. et si radix cuiusdam herbe supponebatur ipsi gemme valebat ad expulsionem demonis. unde exorciste qui habebant officium curandi demones predictarum gemmarum caractari huius sculptam

radici antedite herbe suppositam . ponebant in ore arepticij et
paucis illis verbis salomonis prolatis adurabant demones .
vt exiens subuerteret peluim aqua plenā in medio positam in
signū sue ejectionis . et sic fiebat . Et hoc dicit Josephus p̄p̄ria
oculis se vidisse coram tyto et vespasiano . cū capta esset hierlm
Si igit̄ iudei credebant q̄ exoraste eijcerent demonem virtute
dei . hoc idem debuissent credere de x̄po . ideo ipsi exoraste erūt
iudices iudeoz . quia ex ipsis exorastis sumit̄ causa quare in
dicandi et ademnandi sint iudei . Tertio rō est talis . regnū dei
debet destruere regnū diaboli . sed regnū dei est intra vos qz in
ditio vestro cū alie nationes p̄tineant ad regnum diaboli . vos
soli estis regnū dei . q̄ si inter vos operor ejectionē demonis hoc
nō est nisi in virtute dei cui⁹ estis regnū . et hoc est qd̄ dicit̄ : Por
ro si in digito dei . et in spū dei . vt habet̄ in Mat . Spūs em̄ di
uinus in opandis miraculis digitus appellat̄ . vñ magi phara
onis de miraculis moysi et aaron que dei fiebant virtute dixe
runt . Digitus dei est hic . Exo . 8 : Eijcio demonia p̄fecto pro
uenit in vos regnum dei . estis regnū dei . et vt habeatur forma
rationis ponat̄ sequens pro antecedente hoc mō . porro si pue
nit in vos regnum dei p̄fecto in digito dei eijcio demonia et est
modus coloratus argumentandi in rethorica . qñ consequens
est notus antecedente saltem reputatione hoim̄ . In Quarta
ratio magis est manifesta h̄m Mat et Mar . et ē tal . nullus pōt
violenter tollere aliena nisi possessorem vincat et superet p̄pria
virtute . sed stat q̄ ego violenter tollo a demōe ea q̄ possidet
eijcio enim eū a possessionib⁹ suis . et in vsum meum conuerto .
ergo o3 vt vincam et superem euz p̄uis p̄pria virtute . vnde
dicit̄ . Cum fortis armatus : fortis est diabolus in naturalibus .
Dan . 2 . Ecce bestia terribilis et mirabilis et fortis nimis dentes
ferreos habebat magnos comedens atqz comminuens . et reliqua
pedib⁹ cauleans . Ecce em̄ armatus . cui⁹ arma sunt omia ista
mundana . nam pulcritudo est sagitta qua vulnerat cor p̄ au
piscentiā . diuitie sunt gladius quo occidit p̄ auaritiā et sic q̄
cunqz alia temporalia . sed licet armatus sit diabolus ad offensio
nem . caret tñ armis defensionis . et ideo armati extra eū inceda
mus . 2 . Coz . 10 . Arma n̄re milicie non carnalia sunt h̄ poten
cia deo ad destructionem munitionū : Custodit atrium suū : no
mine X̄trij domū oportet intelligi vt habet̄ in Mat . Atrium
diaboli est iste mundus quē diabolus custodiebat . sicut tyran
nus custodit ciuitatem ne sibi collat̄ : In pace sunt omnia que
possidet : in pace sunt quia nemo resistit . sed ista est mala pax

Sermo

malum est em̄ facere pacez cū serpente. qz auersatio ei⁹ piculosa est. melioꝛ est enim tuta guerra q̄ dubia pax. taliter igit̄ dominabatur diabolus. Sed attendamus eiectionē eius. si aut̄ fortioꝛ illo: iste fortioꝛ xps est. 1. Reg. 2. Non est fortis sicut de⁹ noster: supueniens: desuper venit xps qui descendit de celo in munduz. Joh. 3. qui de celo venit sup omnes est: vicerit eum: Xpo. 5. ecce vicit leo de tribu iuda: vniuersa arma ei⁹ aufert in quib⁹ asidebat: abstulit xps diabolo arma ⁊ reliquit euz in ermem. abstulit luxuriam prebendo castitate. abstulit auaritiāz in contemptu diuitiaꝝ. abstulit sapbiam per hūilitatez ⁊ sic de reliquis. h̄ tñ adhuc fatui hoies ponunt gladiū in manu diaboli et perimunt ab eo: ⁊ spolia eius distribuet: Spolia demois erant aīe quas rapuerat. sed xps abstulit sibi illa spolia et distribuit ea in regno ecclesie militantis ⁊ triūphantis in diuersis dignitatib⁹ ⁊ premijs. quosdam quidez aplos. quosdam vero martires. quosdā vero doctores. alios vero continentes. ⁊ sic diuersis modis. ps. Ascendens in altū captiuaz duxit captiuitatem. dedit dona hoibus. Quinta rō talis est. Ego non operor: virtute illius. qui mihi atriarius est voluntate et actu. h̄ diabolus his modis est mihi atriarius. ergo nec auxilio nec virtute ipsius eijcio demonia. minoꝛez pbat in lra q̄tum ad vtranz ptem eius. et p̄o ostendit qd diabolus dissentiat a xpo in voluntate: Qui non est meū: ⁊ qui non habet vnā intentionē meū. vt quod ego volo ipse velit: atri me est: sine dubio hoc veritatem habet. qz oīs creatura tenet se aformare dīne voluntati. et ideo ipsa nō velle que vult est atriā velle. pbat etiam aliam ptem: ⁊ qui non colligit meū disp̄git: venit xps dispersa colligere. Sicut d̄ Jo. 11. Ihesus moriturus erat. vt filios dei q̄ erāt dispersi aggregaret i vnū. sed etiā diabolus collecta disperfit. Jo. 10. lupus rapit et dispergit oues. Tercio postq̄ xps reprobauit falsam calūniam. nunc h̄m qd dicit Cirillus vt p̄fete disputationez terminet ostendit vnde mouebant̄ iudei qd hoc sentirent de xpo. scz qd eijceret demones in virtute beelzebub. ⁊ cā est quia erant peiores q̄ vnq̄ fuerant tempe preterito. ⁊ maiori demonū multitudine possidebant̄ q̄ etiam ante legem. vnde demones incitabant eos vt inuidiose talia loquent̄. ⁊ hoc est qd dicit: Cū immūdus spūs: d̄ diabolus spūs h̄m naturaz. sed dicit̄ imundus. qz imundas cogitationes nobis suggerit ⁊ qz nostris imundicijs deleat. sicut porcus qui voluptat̄ in limo. exierit ab hoie: sub noie hominis totum intelligit iudaicū pplm nam vt dicit Cirillus. Cuz habitarent̄ in egipto spūs imund⁹

erat in eis qui postea ab eis recessit quoniam macerauerunt agnum in
 figura christi. et liniti sunt eius sanguine. et quoniam in monte legem ac
 ceperunt: ambulabat per loca inaquosa: loca iniquosa arida sunt
 Et ideo in Mat. scriptum est per loca arida. Loca ista arida fuerunt
 gentium corda et paganorum. que nullo erat gratie imbree irriga
 ta. talia corda pambulauit diabolus ritu ydolatrie. et criminum
 maculas imittendo: querens requiem: non enim potuit quiescere
 in iudeis. et ideo querebat sibi requiem in gentibus. Deum ostendit
 reditum demonis: et non inueniens dicit: Nam secundum Rabanum
 putabat diabolus se perpetuo habere in gentibus. sed appetente dei
 filio in carne quod gentilitas credidit. ideo in eis quiescere non po
 tuit. unde dicit: Reuertar in domum meam unde exiui: et secundum Hier
 Non possum quiescere in gentibus. sed habeo iudaicam domum
 unde exiui tempore moysi. ad illos volo reuerti tempore christi: et cum ve
 nerit inuenit eam scopis mundatam et ornatum: vacabat enim iu
 daicus populus. quia veniente christo cessauit omnis ritus legis eorum
 sacrificia. sacrificia et cetera ceremonialia. nec voluit exercitari in le
 ge christi. Erat etiam mundatus populus ille scopis. scopa enim non tol
 lit tenaces sordes sed superficiales. ita iudei mundabant sola exte
 riora. intus erant sordidi Mat. 23. Ve vobis scribe et pharisaei
 hypocrite qui mundatis quod deforis est calceus et papillis. intus
 autem pleni estis rapina et inmundicia. erat nihilominus iudai
 cus populus ornatus quibusdam exterioribus obseruantis diuine le
 gis: et tunc vadit et assumit septem alios spiritus: sicut virtus spiritus
 sancti distinguit in septem spiritualia dona. Isa. 11. Ita virtus dia
 boli est in duobus principalibus vitiis: nequiores se. vere vitium
 nequius est diabolo. quod diabolus sulte naturaliter bonus est. sed
 ipsa vitia natura sunt pessima: et ingressi habitant ibi: incolunt
 demones ut dicit Crisostomus. peiores prioribus iudaicam gentem. Nam
 antiquitus seuebant contra prophetas. postea vero dominum prophetarum
 occiderunt. et nunc in synagogis christum blasphemant: et sunt no
 uissima. et posteriora opera: hominis illius peiora prioribus: quod vobis
 hoc totum de iudeis intelligendum sit. patet secundum Mat. ubi sequitur. sic
 erit huic generationi pessime. non dubium est quin iudei fuerint
 peiores tempore christi. et etiam tempore presenti quam vniuersi fuerint. Et ideo
 secundum Crisostomum. peiora sustinuerunt a tyro et vespasiano quam vniuersi fue
 rint passi in egipto vel babilonia etc.

Tertius pars.

Et ideo cum dicit. factum est autem. tangit laus venerabi
 lis de humanitate christi: factum est autem cum hoc diceret et
 rationabiliter et subtiliter eos vincens: extollens vocem
 et in altum eleuans vocem. Accensa fuit haec mulier